

*Романюха М. В.,**кандидат філологічних наук,**доцент кафедри перекладу**Дніпровського державного технічного університету*

ДЖЕРЕЛА БЕЗЕКВІВАЛЕНТНОЇ ЛЕКСИКИ В АНГЛОМОВНИХ ТРЕВЕЛ-БЛОГАХ

Анотація. Тревел-блоги наповнені користувацьким контентом і являють собою достоточно авторитетне джерело інформації завдяки великому туристичному досвіду та обізнаності авторів. Англomовний тревел-блог виступає потужним інструментом міжкультурної освіти для українського читача, а завдяки різноманітним прагматичним стратегіям тут формується позитивний імідж неанглomовних країн, розтлумачуються реалії та формується туристичний попит на туристичні напрямки. З іншого боку, тревел-блоги занурюють читача у сучасну англomовну комунікативну культуру, а тому можуть бути корисні викладачам іноземної мови, методистам, соціологам тощо. Специфіка міжкультурної комунікації у тревел-блогу в цьому відношенні надзвичайно актуальна і для перекладачів, які матимуть широкий ілюстративний матеріал для обговорення проблем безеквівалентності. Для перекладацької спільноти актуальність залучення текстів з такими яскравими функціонально-стилістичними ознаками, як тревел-блог, значно зросла із введенням стандарту вищої освіти для спеціальності 035 «Філологія», де від майбутнього випускника очікується знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів.

Джерельна база представлена текстовими фрагментами з колективного англomовного блогу ресурсу HOSTELWORLD, який пропонує сервіс замовлення хостелу або бюджетного готелю. Лексика тревел-блогів містить безеквівалентну лексику, яка в цьому дослідженні тлумачиться досить широко. Окрім реалій, сюди входять інші категорії мовних одиниць, які не так легко піддаються відтворенню українською мовою, але не містять культурно-специфічної складової. Безеквівалентна лексика тревел-блогу розглядається у межах трьох умовних категорій: культурологічна безеквівалентність, мовна та мовленнєва безеквівалентність і обговорюється на матеріалі автентичних фрагментів з коротким коментарем.

Ключові слова: тревел-блог, міжкультурна комунікація, словотворча креативність, стилістичні ресурси, безеквівалентна лексика.

Постановка проблеми. Технологічні рішення сучасної цифрової комунікації сприяють еволюції такого досить широко розповсюдженого жанру як пригодницький нарис, який у термінології сучасності називають тревел-блогом. З токи зору особливостей створення інформаційних сторінок тревел-блоги представляють собою користувацький контент (user-generated content (UGC)) у складі веб-продуктів нового покоління, а саме Web 2.0 [1]. У функціонально-стилістичному відношенні тревел-блог походить від жанру подорожніх записів, яким притаманна жанрова свобода, якраво виражена мовна особистість автора, елементи стилістичної еkleктики. З нормативно-сти-

лістичної точки зору тревел-блог як жанр має ознаки певної нестабільності, адже його еволюція відбувається на наших очах [2, с. 30–33]. Перспективи використання тревел-блогу у викладанні досить щедрі. Варто зауважити, що навіть для науковців блоги та інший мультимедійний контент може вважатися авторитетними джерелами інформації, як прогноують у Європейській Комісії стосовно трендів у викладанні і навчанні на період 2020–2030 р. [3]. Комунікативна специфіка тревел-блогів дозволяє відносити такі тексти до формату міжкультурної комунікації, яка передбачає перехрещення культур, пошуки порозуміння, взаємозбагачення або комунікативні провали. Специфіка міжкультурної комунікації у тревел-блогу в цьому відношенні актуальна і для перекладачів, які матимуть широкий ілюстративний матеріал для обговорення проблем безеквівалентності.

Аналіз останніх наукових досліджень. Використання блогів у навчальному процесі розкриває широкі перспективи для осучаснення різноманітних дисциплін [4], зокрема, для удосконалення викладання іноземної мови завдяки сучасності, відкритості, автентичності матеріалів [5, с. 167]. Варто підкреслити особливу увагу до жанрової специфіки тексту, властиве філологічній спільноті. Методисти-філологи, зокрема, підкреслюють переваги структурно-функціонального аспекту жанрового підходу, адже на базі представленої моделі тексту студенти здатні більш вдумливо аналізувати структуру тексту певного жанру, його організацію, принципи його породження [6, с. 83].

Для перекладацької спільноти актуальність жанрово-стилістичних аспектів тексту значно зросла із введенням стандарту вищої освіти для спеціальності 035 «Філологія», серед очікуваних результатів навчання, зокрема, зазначені такі вміння здобувача:

– знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами;

– здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів [7].

Безеквівалентна лексика як постійний виклик міжкультурної комунікації в останні декілька десятиліть регулярно обговорюється у перекладознавстві, зіставній лінгвістиці, лінгвокраїнознавстві, лінгвокультурологічних студіях, етнопсихолінгвістиці, теорії та практиці міжкультурної комунікації. Варто зазначити, що у цьому дослідженні нам близький широкий погляд на сутність безеквівалентної лексики. Вслід за Р. П. Зорівчак вважаємо, що поняття безеквівалентна лексика дещо ширше, ніж поняття “реалія”. Реалії входять до безеквівалентної лексики, але поряд із іншими проблемними одиницями [8, с. 65].

Відомою у перекладознавстві є аксіома, що безеквівалентність існує лише у відношенні певної (іншої) мови [9]. Підраховано, що п'ять-десять відсотків слів навіть одного культурного кола не мають однослівних відповідників в іншій мові [10, с. 326], не кажучи вже про мовні спільноти різних культурних кіл.

У науковій спільноті сформувалося три основні підходи до природи безеквівалентності. Перший підхід дозволяє вважати безеквівалентними лише назви культурно- та етно-специфічних феноменів. Другий підхід ширший, включає також мовні одиниці без яскравого культурного компонента, і третій підхід пропонує відносити до безеквівалентних будь-яку мовну одиницю, що може бути незрозумілою під час міжкультурної комунікації.

В ґрунтовному огляді Лісної М. І. наведено досить детальний перелік класів лексики, яка підпадає під категорію безеквівалентна у межах широкого підходу: 1) мовні одиниці на позначення етноспецифічних об'єктів реального світу («реалії» у більшості дослідників). Це – найбільш очевидний клас безеквівалентів; 2) лексеми на позначення рухів тіла, жестів або міміки, що застосовують під час комунікації, яких немає у практиці носіїв мови перекладу; 3) слова на позначення предметів і явищ, властивих іншим народам, запозичені вхідною мовою; 4) ономастичні одиниці й абрєвіатури; 5) лексеми, не об'єктивовані в цільовій мові попри наявність у ній відповідного референта (лексеми на по значення понять, які існують у певному суспільстві, проте не мають однослівного вираження); 6) слова, не вербалізовані в цільовій мові через дериваційні відмінності; 7) «слова широкої семантики»; 8) лексеми, які мають спільні центральні, проте різні периферійні семантики; 9) діалектизми, архаїзми, жаргонізми, арготизми, поетизми, звуконаслідувальні слова, каламбури, слова з національно-специфічним експресивним забарвленням, табуйована і субстандартна лексика, слова з суфіксами суб'єктивної оцінки; 10) «асоціативні лакуни», за О. Івановим; 11) терміни; 12) тимчасово безеквівалентні мовні одиниці; 13) фразеологізми й звертання, прислів'я і приказки; 14) «індивідуальні авторські неологізми»; 15) вигуки й звуконаслідування [11].

Спираючись на проведений аналіз, авторка розрізняє в перекладній лексикографії культурологічну безеквівалентність, зумовлену браком аналогічного референта в зіставляваній культурі, та власне мовну безеквівалентність, пов'язану з неоднаковим членуванням мовами навколишнього світу [11]. Для потреб нашого дослідження варто виокремити в представленому матеріалі, поряд з мовною, мовленнєву безеквівалентність, яка включатиме індивідуальні авторські неологізми, елементи мовної гри тощо. Отже, мета роботи – дослідити джерела безеквівалентності у міжкультурній комунікації англomовного тревел-блогу.

Матеріалом дослідження виступають пригоспницькі нариси колективного англomовного блогу платформи бюджетного житла для подорожуючих HOSTELWORLD. Він виступає неоднорідним за жанровою приналежністю: містить статті у жанрі тревел-журналізму (замовлені або спонсовані, часто без авторства) та тревел-пости, які готують мандрівники на незалежній основі, виходячи з власних уподобань.

Виклад основного матеріалу. Автори спільного блогу Hostelworld – сучасні досить молоді люди, які знаються на сучасних суспільних течіях, володіють електронними комуні-

кативними інструментами, не обтяжені соціальними та родинними обов'язками, тому досить мобільні, а також люблять поїсти та добре розважитися, відкриті для нових знань і досвіду. Факт доступності подорожей для авторів блогів та значний туристичний досвід перетворює їх на авторитетне джерело інформації про цікаві маршрути та місця. У плані особливостей міжкультурного діалогу у представлених текстах зазначимо, що дописи створюються англійською мовою і тому демонструють типові риси англomовної комунікативної культури; з іншого боку, ці англomовні тексти посилаються на об'єкти матеріальної та духовної культури неанглomовних країн. Також, варто усвідомлювати, що тревел-блог як жанр балансує між функціями інформування та розважання. Прослідкуємо, як ці факти реалізують різні групи безеквівалентних одиниць на текстовому рівні.

Культурологічна безеквівалентність – найбільш обговорювана та найочевидніша група проблемних одиниць для перекладача. Завдяки глобалізації, пришвидшенню каналів комунікації та більш доступним подорожам молодь отримує досвід безпосереднього знайомства з реаліями екзотичних культур, насамперед, такими як їжа та напої. Завдяки цьому інокультурні концепти входять до англійського тексту у транслітерованому вигляді, доволі часто забезпечені детальним описом:

*Skiiing, snowboarding, hiking, cycling, canoeing, and onsen bathing can all be enjoyed here, as can warm winter regional dishes like **Kiritanpo** (pounded rice wrapped around a stick of cedarwood and roasted) and **Inaniwa udon** (flavorful udon with thinner noodles than usual). Stay at Historical Ryokan **SENYUKAN**, just a half-hour drive from the park [12].*

*You won't find **bacalhau** (salted cod) in Portugal–bacalhau will find you. Harkening back to a prerefrigeration technique of preserving fish in salt, bacalhau carried on in Portugal despite modern advancements [15].*

Кухня інших країн – це доволі значна за обсягом категорія проблемних одиниць комунікації. До неї відносяться не лише власне назви страв та напоїв, але і культурно- та кліматично-обумовлені особливості споживання їжі. У фрагменті нижче мова йде про формат обіду «на свіжому повітрі»:

*Buenos Aires, with its mix of European elegance and Latin flair, is the ultimate playground for an unforgettable getaway with the girls. Start in the lively neighborhood of La Boca, where the streets come alive with a kaleidoscope of colors and the infectious rhythms of tango. Explore the bustling squares filled with dancers, artists, and street performers, then stop for an **alfresco lunch** [13].*

Звісно, непроникність культур не обмежується гастрономічною культурою. Тревел-блоги насичені і іншими одиницями, що іменують культурні реалії: природні особливості, специфіка житлових умов, музична та духовна культура, особливості ландшафту:

*Not far from Noordwijk is the usually sleepy town of Lisse. However, springtime brings throngs of tulip-loving tourists to Lisse's manicured Keukenhof gardens. If you prefer to avoid tourist hotspots in favour of seeing tulips in their 'natural habitat', then the tulip fields surrounding Lisse are a must-visit. Paved bike lanes carve out the best path for exploring the **bollenstreek** – or bulb belt – of the Netherlands [14].*

Прагнучи поінформувати, досягти більшої освіченості своїх читачів, тревел-блогери подають екзотичні культурні одиниці у наближеному до вихідної мови звучанні (транслітеру-

ючи або транскрибуючи), або використовуючи метод прямого включення.

Мовна безеквівалентність не так часто обговорюється на матеріалі тревел-блогів. Однак, досить відомо, наскільки щедрими і гнучкими є словотворчі ресурси в англійській мові і порівняння з українською У наступному фрагменті спостерігаємо новітню одиницю, яка позначає сучасного шукача пригод у техногенному середовищі, вона утворена у змішаний спосіб – контамінація (телескопія) + суфіксація ((urban+exploration)+er=urbexer) [16]. Така концентрація змісту у новоствореному слові створює перепони у інтерпретації читачем-новачком і потребує описового перекладу, хоча б на перших етапах розповсюдження новостворених одиниць:

Berlin is without a doubt the best city in Europe for urbexers – so much history, and so many amazing abandoned spots that are easy to get to on public transport [17]. – Берлін, без сумніву, найкраще місто в Європі для фанатів урбаністичного туризму – стільки історії, і стільки цікавих занедбаних місць, до яких легко дістатися громадським транспортом.

Тенденція до економії читацьких зусиль, властива багатьом інформаційним жанрам, може досягати свого піку у тревел-блосі. У поєднання з багатими ресурсами вербокreatивності вона реалізується у створенні новітніх лексем на позначення особливостей подорожей, які мають розмовний характер:

6 UK staycations to top up your vitamin D [18].

Неологізми та сленгізми відносяться до периферії лексичної системи, однак вони віддзеркалюють яскравий вербокreatивний потенціал англійської мови. У прикладі нижче зжито нову лексему для позначення бюджетного туриста, який може дозволити собі трохи більше комфорту у плані житла, харчування, комфорту у транспорті. Одиниця створена за рахунок елементів телескопії на основі іменника *backpacker* та прикметник *flash* (приваблює) – *flash+backpacker*. Основні прийоми перекладу такої безеквівалентної лексики також добре відомі: пошук аналога, калькування, описований переклад або прийом прямого включення. Однак, опрацювання морфологічної структури новоствореного слова та її смислового наповнення сприяє удосконаленню мовленнєвої компетенції студентів.

Centurion Cabin & Spa

This stunning hostel will please the flashiest of flashpackers. We know that life on the road can be tiring, so what better place to rejuvenate after a long day exploring Kyoto than in your hostel's very own spa/bathhouse? And if that isn't enough, each of their luxury dorm rooms feature traditional Japanese-style sliding doors on every bed for total privacy, as well as personal TVs to catch up on all your favourite Japanese shows – or at least sharpen your language skills! [19]

Мовленнєва безеквівалентність не так часто виділяється дослідниками в окрему категорію безеквівалентності, частіше мова йде про елементи стилістичного контрасту, гри слів тощо як проблемних для відтворення класів. Варто зазначити, що є установка на мовну гру є надзвичайно яскравою рисою тревел-блогів. Тут може зустрічатися безліч прийомів утворення мовної гри, зокрема модифікація фразеологізму, метонімії, окаянізми, графони та ін.

Гра слів представляє собою практично нездоланну задачу для перекладача-початківця через незнання фразеологічного фонду мов, їхньої морфології, нездатність відчувати функціонально-стилістичні ознаки слів. У наступному фрагменті

зустрічаємо рекламу нестандартного житла, схарактеризованого окаянізмом *weird-ass*. Його утворено з елементами «народної етимології» та контамінації (*weird-ass* = *weirdest* (найнейовірніший) + *badass* (крутий, бомбезний)). Варто мати великий хист до письма, аби відтворити яскравість такого авторського окаянізму:

You Can Sleep In Some Weird-Ass Places

Have you ever slept in an 18th century cave in Greece? An Arab mansion in Nazareth? A Turkish Tree house? A COCKPIT?! Well, for hostel prices you can tick them all off! [20]

Насиченість тревел-блогів елементами гри слів пояснюється також і психологічними особливостями комунікації між мандрівниками як такої – варто бути готовим до нового знайомства, до незапланованих подій – бо, вони, ймовірно, принесуть задоволення і позитивний настрій. Елемент непередбачуваності присутній у тревел-блосі і як складова життя мандрівника, і як жанрова специфіка тексту, який про цю ситуацію сповіщає. Нижче представлено ще більш складне перекладацьке завдання – гру слів на основі обігрування прикметника *eccentric* (*eggcentric*) і подальшої редуплікації кореня слова завдяки іменнику *sandwich*. Гра слів як складова мовленнєвої безеквівалентності відрізняється прозорістю структури і семантичних складових, але через різницю структур мов не може бути з легкістю відтворена:

The city's (Portland) strong focus on community makes it an ideal space for small businesses to thrive, with many unique and flourishing concepts. Shops such as the Tender Loving Empire,... switches between being a record label and music store, selling handmade products and even publishing comic books. Then there's Walnut Studiolo (a shop that makes bespoke leather accessories for bicycles), an egg-sandwich-centric food truck called Egg I'm In Love, and the world's largest independent bookstore, Powell's City of Books (where maps are handed out at the entrance to help navigate the store) [21].

Вочевидь, мовленнєва компетенція студентів-філологів поглиблюється, запускаються механізми здогадки, розвивається краще почуття іноземної мови та її морфологічних ресурсів. Однак, звісно, мовленнєва безеквівалентність не обмежується грою слів і заслуговує окремого дослідження.

У висновках зазначимо, що англійський тревел-блог виступає потужним інструментом міжкультурної освіти для українського читача, а завдяки різноманітним прагматичним стратегіям вони формують позитивний імідж неанглійських країн, розтлумачуючи реалії та формуючи туристичний попит на туристичні напрямки. З іншого боку, тревел-блоги занурюють читача у сучасну англійську комунікативну культуру. Лексика тревел-блогів містить безеквівалентну лексику, яка в цьому дослідженні тлумачиться досить широко. У межах трьох умовних категорій: культурологічна безеквівалентність, мовна та мовленнєва безеквівалентність. Серед перспектив подальших досліджень варто зазначити потребу окремого дослідження мовленнєвої безеквівалентності тревел-блогу та інших, «легких» жанрів англійської комунікації.

Література:

1. Cox C. Cooperative Research Centre for Sustainable Tourism. Consumer generated web-based tourism marketing URL: http://www.crctourism.com.au/wms/upload/Resources/100049Cox_ConGenWebMarketingWEB.pdf

2. Переломова О. С., Бондаренко І. В. Тревел-блог як модифікація подорожнього нарису. *Журналістська освіта на Сумщині: світові професійні стандарти*: матеріали Однадцяті міжнар. наук.-практ. конф. (Суми, 13–14 травня 2015 р.). Уклад.: О. Г. Ткаченко. Суми : Сумський державний університет, 2014. С. 29-34.
3. Education in Europe in 2020-2030. Forecast. URL: <http://www.pontydysgu.org/2010/01/crowd-sourcing-the-european-foresight-study-your-chance-to-be-an-expert/>
4. Poznanska K., Romaniukha M., Sorokina L. Internet Blog's Potential in Education. *International Journal of Research in E-learning IJREL*. University of Silesia. Vol. 3 Issue 2(6) (2017) p.49-61 ISSN 2543-6155 (Online).
5. Романоюха М.В. Потенціал travel-блогу як інструменту вдосконалення мовленнєвої компетентності. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного ун-ту. Серія: Філологія*. Вип.36, Т.1. Одеса, 2018. С. 163-168 ISSN 2409-1154
6. Корнейко І.В., Петрова О.Б., Попова Н.О. Теорія жанру: теоретичні та прикладні аспекти: [Монографія] Х.: «Друкарня Мадрид», 2014. 127 с.
7. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність 035 «Філологія». Бачинська Г. В., Бистров Я. В., Біскуп І. П., Бондар Л. В., Казиминова І. А., Христіанінова Р. О. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2019. 18 с.
8. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів, 1989. 215 с.
9. Лавриненко Г.Я. Безеквівалентна лексика під час зіставного вивчення лексичних систем сучасних німецької й української мов. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. С. 258-262
10. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства. К. : Академія, 2006. 424 с.
11. Лісна М. І. Безеквівалентність як об'єкт теорії перекладу та двомовної лексикографії. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія Філологія. № 1127. Випуск 71*. 2014. С. 59-63.
12. Japan's 7 most stunning national parks. URL: <https://www.booking.com/articles/japan-national-parks.en-us.html>
13. Top 7 destinations for a girls' trip. URL: <https://www.booking.com/articles/top-destinations-for-a-girls-trip.en-us.html>
14. The top places in the Netherlands to see tulips. URL: <https://www.booking.com/articles/holland-best-places-tulips.en-us.html>
15. Raub K. A Guide to Portuguese Food: 13 Essential Dishes to Try in Portugal. January 18, 2024. URL: www.afar.com/magazine/iconic-portuguese-dishes-and-where-to-try-them
16. 9. Definition Urbexer. URL: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/urbexer>
17. 12 abandoned places that are just the right amount of scary. URL: <https://www.hostelworld.com/blog/best-abandoned-places-urbexing/>
18. 6 UK staycations to top up your vitamin D. URL: <https://www.booking.com/articles/sun-kissed-uk-staycations-to-top-up-your-vitamin.en-us.html>
19. The 12 best hostels in Kyoto. URL: <https://www.hostelworld.com/blog/best-hostels-in-kyoto/>
20. 10 WORLD EXCLUSIVE: 14 Incredible Things You Never Knew About Hostels. URL: <https://www.hostelworld.com/blog/14-hostel-secrets-will-change-travels-forever/>
21. 11. The unique culture of Portland, Oregon. URL: https://www.booking.com/articles/unique-culture-portland-oregon.en.html?label=gen173nr-1DCAEoggI46AdIM1gEaOkBiAEBmA EJuAELyAEM2AED6AEBiAIBqAIDuALd-srnBcACAQ;force_lang=en-gb&
22. Cambridge Dictionary URL: <https://dictionary.cambridge.org>

Romaniukha M. Sources of non-equivalent vocabulary in English travel blogs

Summary. Travel blogs are filled with user content and are a fairly authoritative source of information due to the extensive travel experience and knowledge of the authors. An English-language travel blog is a powerful tool of intercultural education for the Ukrainian reader, and thanks to various pragmatic strategies, a positive image of non-English-speaking countries is formed here, realities are explained, and tourist demand for tourist destinations is formed. On the other hand, travel blogs immerse the reader in modern English-speaking communicative culture, and therefore can be useful to foreign language teachers, methodologists, sociologists, etc. In this regard, the specificity of intercultural communication in a travel blog is extremely relevant for translation scholars, who will have a wide range of illustrative material for discussing the problems of non-equivalence. For the translation community, the relevance of engaging texts with such outstanding functional and stylistic features as a travel blog has significantly increased with the introduction of the standard of higher education for the specialty 035 "Philology", where the future graduate is expected to know the principles, technologies and techniques of creating oral and written texts of various genres and styles.

The source base is represented by text fragments from the collective English-language blog of HOSTELWORLD platform, which offers a hostel or budget hotel booking service. The vocabulary of travel blogs contains non-equivalent vocabulary, which is interpreted quite broadly in this study. In addition to realities, it includes other language units that are not so easily reproduced in the Ukrainian language, but do not contain a culturally specific component. The non-equivalent vocabulary of the travel blog is considered within three conventional categories: cultural non-equivalence, linguistic and speech non-equivalence and is discussed on the basis of authentic fragments with short comments.

Key words: travel blog, intercultural communication, word-building creativity, stylistic resources, non-equivalent vocabulary.